

Mia Laiho kok

Kirjallinen kysymys varusmiesten oikeusturvasta ja lisälainsäädännön tarpeesta

Eduskunnan puhemiehelle

Lokakuussa 2017 puolustusvoimien maastokuorma-auto törmäsi kohtalokkain seurauksin VR:n kiskobussiin Raaseporissa Skogbyn tasoristeyksessä vaatién kolmen varusmiehen hengen. Ajoneuvoa kuljettanut varusmies selvisi onnettomuudesta vakavilla vammoilla.

Syyskuussa 2018 kihlakunnansyyttäjä päätti olla nostamatta syytettä tapauksessa. Syynä syyttämättäjättämispäätökseen kihlakunnansyyttäjä totesi muun muassa tapaturmahetkellä vallinneet erittäin huonot sääolosuhteet. Maaliskuussa 2019 valtakunnansyyttäjänvirasto kuitenkin kumosi tämän päätöksen mielestään riittämättömänä ja nosti syytteet ajoneuvon kuljettajaa vastaan liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, kolmesta kuolemantuottamuksesta sekä palvelusrikoksesta. Tapaus käsiteltiin Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa syyskuussa 2019. Käsittelyn aikana kihlakunnansyyttäjä päätti olla vaatimatta ajoneuvon kuljettajalle rangaistusta tapauksessa. Käräjäoikeus hylkäsi 3.10.2019 kaikki syytteet ajoneuvon kuljettajaa kohtaan.

Kuitenkin 8.10.2019 apulaisvaltakunnansyyttäjä päätti hakea Helsingin hovioikeudelta jatkokäsittelylupaa tapaturmasta. Syyksi tähän apulaisvaltakunnansyyttäjä totesi, etteivät hylkäämisperusteet olleet hyväksyttäviä.

Turmapaikkana toimineen Skogbyn tasoristeyksen tutkinta saatiin Onnettomuustutkintakeskuksen toimesta valmiiksi kesäkuussa 2018. Onnettomuustutkintakeskuksen raportissa risteys todettiin erittäin vaaralliseksi. Keskuksen johtava raideliikenneonnettomuuksien tutkija tituleerasi risteystä jopa "vaarallisimmaksi tasoristeykseksi, joka on tullut vastaan näissä meidän tutkinnoissa". Erityisiksi syiksi tasoristeyksen vaarallisuudelle todettiin radan ja tien kulma sekä varoitustaiteiden puuttuminen. Risteys itsessään otettiin pois käytöstä marraskuussa 2017, eikä sitä avata enää käyttöön.

Tutkinnassaan Onnettomuustutkintakeskus suositti myös Puolustusvoimia kehittämään harjoitustensa riskien arviointia, jotta harjoituksiin liittyvät riskit tunnistettaisiin ja nimettäisiin paremmin. Esimerkiksi kyseessä ollut Skogbyn tasoristeystä ei ollut tunnistettu ja nimetty riskiksi. Suosituksena oli myös kehittää turvavöiden käyttöön liittyviä ohjeita sekä parantaa niiden valvontaa Puolustusvoimissa. Lisäksi itse Puolustusvoimien kuormatilaistuinten turvavöitä suositettiin kehitettäväksi, jotta niitä olisi helpompi käyttää.

Kirjallinen kysymys KK 278/2019 vp

Tapauksen esitutkinnan yhteydessä toteutetun rekonstruktion mukaan kuskin paikalta ei ollut mahdollista nähdä takaviistosta tullutta kiskobussia, vaikka rekonstruktio toteutettiin ihanteellisissa olosuhteissa. Onnettomuushetken sääolosuhteet olivat poliisin mukaan erittäin haastavat sankan lumisateen vuoksi.

Varusmies on kärsinyt tapaturmassa saamistaan vakavista vammoista sekä joutunut valtavan julkisen huomion kohteeksi. Silti hän on ollut kaikista edellä mainituista tekijöistä huolimatta yksin vastaamassa tapauksesta ilman, että Puolustusvoimat tai liikenne- ja viestintäministeriö ovat ottaneet kantaa siihen. Tapauksesta, jolle haetaan nyt käsittelylupaa hovioikeudelta. Tapaus koetaan yleisesti epäoikeudenmukaiseksi, kun varusmies yksin joutuu vastaamaan palvelusaikana sattuneesta onnettomuudesta, joka liittyy sekä Puolustusvoimien että liikenne- ja viestintäministeriön toimintaan. Tapaus aiheuttaa jo asianosaiselle varusmiehelle elinikäiset traumat, mutta myös muiden uhrien omaisille. Myös kohtuullisuuden näkökulmasta nuoren varusmiehen tapauksen oikeuskäsittely ei vastaa yleistä oikeustajua.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus ja oikeusministeri aikovat parantaa varusmiesten oikeusturvan toteutumista palvelusaikana sattuneiden onnettomuuksien osalta ja

aikooko hallitus harkita esimerkiksi poikkihallinnollista työryhmää, joka arvioi varusmiespalvelusta suorittavan henkilön ja muiden mahdollisten asianosaisten, kuten Liikenne- ja viestintäviraston ja Puolustusvoimien, rikosoikeudellisia vastuukysymyksiä, niiden selkiyttämistä ja ehdotuksia mahdollisista tarvittavista lainsäädännöllisistä muutoksista oikeusturvan parantamiseksi?

Helsingissä 30.10.2019

Mia Laiho kok